

İÇİMDEKİ YILKI ATLARI

YOL DÜŞÜNCELERİ

Prof. Dr. Ayşe Filiz Yavuz

YAYIN NU: 1531
EDEBÎ ESERLER: 886

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-942-1

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Ayşegül Büşra Paksoy

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIM YAYIN GIDA İNŞ.SAN.VE.TİC.A.Ş
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk. Güven İş
Merkezi No:6/13, Bağcılar / İstanbul
Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Ayşe Filiz Yavuz; babasının görevli olduğu Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinde, 1960'ta doğdu. Anne tarafından Kadirli, baba tarafından Develili. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni 1983'te bitirdi. İki yıl Rize SSK Hastanesi'nde mecburi hizmet yaptı. Daha sonra Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı'ndan uzmanlığını aldı. 1998'de doçent, 2009'da profesör oldu. Hâlen Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Kadın Hastalıkları Doğum Anabilim Dalı Başkanı olarak çalışmaya devam etmektedir.

Doktor Hanımın Çeyiz Sandığı (Hatıra), *Güldür Yüzümü Mevzu Derin* (Hatıra), *Bir Arpa Boyu Yol* (Gezi), *Biraz Kül Biraz Duman* (Hikâye), *Tarihin Tozlu Sayfalarından Rize'de Sağlık* (İnceleme), *Aşkın Adı Rize* (Şehir kitabı), *Pak Türk'ün Karısı Maria* (Hikâye) adlarıyla yayımlanmış yedi kitabı bulunmaktadır.

Kuşlukta Yazarlar Edebiyat Topluluğu üyesi olan yazar, Güneş Doğmadan (Haşim Erdem'in otobiyografik romanı) adlı kitabın yayın yönetmenliğini üstlenmiştir. Türk Yurdu, Kurgan Edebiyat dergilerinde yazıları yayımlanmaktadır.

İki çocuk annesi olan Prof. Dr. Ayşe Filiz Yavuz'un yayın yönetmenliğini yaptığı iki, yazarlığını yaptığı bir meslek kitabı, çok sayıdaki mesleki kitapta bölüm yazarlığı vardır.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	9
--------------	---

AKLIMA DÜŞENLER

Yılık Atı	13
Kuş Olma Özlemi	14
Gitmek.....	17
Kızmak	20
Keşke	22
Tükenmek	23
Dokunmak.....	24
Solmak.....	26
Gözleri Kapatmak ve Yanmak	27
Kendi Kendine Konuşmak.....	28
Kıldan Medet Ummak	30
Hükmetmek	34
Yolculuk.....	35
Celallenme.....	36
Eski Fotoğraflar	37
Albüm.....	38
Cep Dolusu Hatıra	40
Geçmişe Dokunmak	43
Aslımızı Aramak.....	50
Aşkın Kanatlarını Kırpmak	51
Aşk Meselesi	53
Kim Ölüyor.....	55
Olmak ve Ölmek	58
İyi Ölüm, Kötü Ölüm	60
Edebiyat Hakkında Fikir Uçuşmaları	68
Edebiyatın İçinde.....	70
Picasso'yu Seyrederken	72
Dizilimlerin Suçu	74

Süslenmek	78
Buruşuk Olmak	79
Kim Güzel?	80
Ayna.....	82
Yaz Kokusu	86
Bahar Gelmiş Neyime	90
Doğmamın Sebebi	93
Kim Kimin İçin Var?	96
Ben Ne İşe Yararım.....	98
Kariyer ve Özgeçmiş.....	101
Öncelikler ve Kimlik	104
Alıcılar Vericiler.....	107
Eskiyince Ne İş Yapılır?	112
Emekli	113
Sesler	115
Koku	117
Ağaç Defter.....	121
Kütük.....	122
Su.....	124
Kutsal	125
Göç	126
Başkasının Tarlası.....	130
Birikim.....	132
Bulamadım	139
Bir Ocak Sabahları.....	141
Bir Tutam Kuru Çay.....	144
Biz ve Atom	145
Kader Her Yerde	146
Organ Kaybı	148
Bir Zamanlar	150

UYKUMU BÖLENLER

Biz Kimin Yanındayız?.....	153
Eylem Kültürü ve Türkiye.....	162
İstanbul'un Üç Yüzü	166
Zafer mi Barış mı?.....	174
Bu Yüzyıl	177
Mihriban.....	179
Milli Olmak	183
Atlar ve Arabalar	185

ÖN SÖZ

Gönlümdekileri, gece uykumu bölen düşünceleri, yolda aklıma gelenleri, kendi kendime sorduğum ama bulamadığım soruların cevaplarını buraya dökmeye çalıştım. Yılların içinde birikenler bu kitabı çıkardı. Bazı yazıların modası bile geçti.

Cevap yazılması, gündem yaratması, kavgaya dökülecek tartışmalar olması için yazmadım bunları.

Dışarıdan kendi kendime konuşursam deli, içimden konuşursam (yani konuştuğumu kimse duymazsa, bir şey biliyor ki susuyor diye) akıllı diyeceklerdi. Ben kendi kendime yaptığım konuşmalarımı yazarsam ne derler diye de çok düşündüm.

“Düşünürken koy dizginleri. Nereye giderse gitsin. Eğer kalem ve yazıya dökersen, ayakların yere sağlam bassın.” demiş rahmetli NevzatKösoğlu. Benim konuşmalarım ve düşüncelerim de dizginleri boş bırakılıp gittiler. Ama ayakları yere sağlam bastı mı yazıya dökülürken? İşte bunu bilmiyorum.

Hepsi... Tartışmaya açık.

Hepsi... Kavgaya, bölünmeye kapalı.

Ankara-2020

AKLIMA DÜŞENLER

YILKI ATI

“Kadir’in yilkıdan dönmeyen vahşi atları” diye bir cümle okuyorum bir yazıda.

Yilkı atları! Artık kendi özgürlüğüne, doğaya salınmış, sonra da yabanılaşmış atlar.

“Benim de artık ümit beslemekten vazgeçtiğim, benimden çıkarıp yilkıya attığım hayallerim oldu mu?” diye düşünüyorum. Hem de ne çok! Belki ilk kez düşündüm bunu. Yani hayallerimin yilkı atlarına benzediğini. Yilkı atları gibi “Ne halleri varsa görsünler.” diye onları kapı dışarı etmek, onlardan vazgeçmek doğru bir karar mıydı? İnsan hayallerinden vazgeçmeli miydi?

“Hayalleri olmadan insan, ne işe yarar? En fakir insan bir şeyi olmayan değil, hayalleri olmayandır.” diyen düşünürleri hatırlıyorum. Hayallerimi, yani yilkıya saldıığım atları geri çağırmayı istiyorum. O atlar gibi kendi başlarına dağlarda, bayırlarda ölmeye terk etmemeli, benim bahçemde yaşayıp, vakti gelince ölmesini ama bu arada benimle olmasını, belki de kök salmasını sağlamalıyım.

Geri çağırıyorum ama... Hepsi dönmüyor yilkıdan. “Vakit geçti.” diyor kimisi. “Artık kalan ömrün beni gerçekleştirmen için yetmez.” diyor. Kimisi de “Köprüünün altından çok sular aktı. Vakit artık o hayallerin vakti değil, dünya değişti.” diye cevap veriyor.

Yilkıdan dönmeyen atlar.. Vazgeçtiğim hayallerim benim.

KUŞ OLMA ÖZLEMİ

Kuş olmayı özlemek, özgürce dolaşmayı hayal etmenin sonucu muhtemelen.

Uçakları çok sevenlerin, pilot olmayı hayal edenlerin gerçek özlemi, uçarken her şeye tepeden bakarak gerçeklerin ne olduğunu bütüncül olarak anlamaya çalışmak, küçük şeylerin arasında boğulmaktan kaçmaktır diye düşünüyorum. Yalnızca fezayı keşfetmek, gezegenlere yaklaşmak arzusu değil. Ya da başkası...

Kuş olup uçmayı istemek, özgür kalmak, kendi başına olabilmek arzusu, ayrıntılarda boğulmaktan kaçmanın ve yalnızlığın asaletini yaşamanın arzusu olabilir.

“Yalnızlıkdünyanıneneskiasaletidir.” demişyaNietzsche. Hem de rahat bir asalet. Üstelik en çok böyle zamanlarda üretebilir insan, ne üretmek istiyorsa. İşte öyle bir asaleti özlemektir uçmak. Gerçi kuş olmadığımız gibi uçmak için bindiğimiz uçaklarda da yalnız kalamıyoruz. Yine de pencereden dışarı bakarken bu duyguyu yaşıyoruz.

...

Kuş olmayı istemek iyi de... Hangi kuş?

Bir serçe, sakın, sevimli, kendi halinde.

Bir kartal; yükseklere mekân tutmuş, mağrur, vakur, özgür, tutsak edilmesi zor, güçlü ama tahripkâr değil.

Bir karga; ölüsünü, ilişkisini kimseye göstermeyecek kadar soylu, çok akıllı, ama leş yiyebilen, kötü sesli, gürültücü, toplum bilinci olan.

Martı; denizler üstünde özgürce dolaşan, beyaz ve temiz, güçlü, kendinden emin.

Güvercin; doğurgan, balkon veya kuytu köşe işgalcisi, şehirlerin sahibi, sürüyle dolaşan, aç kalmayacak kadar akıllı.

Bir baykuş; bilge, keskin gözlü, gündüz insanlardan saklanan, gecenin efendisi ama ne kadar sevimli gösterilmeye çalışılsa da çekinilen bilge kuş.

Bir papağan; alımlı, cazip, sevilen, beğenilen, konuşan, ama taklitçi, alınıp satılan, özgürlüğü hep tehlikede olan.

Bir bülbül; küçük, sıradan görünüşlü ama sevdası büyük, dillerde dolaşan, adı büyük, kendi küçük kuş.

Tavus kuşu, filamingo, yeşil başlı ördek, yalıçapkını gibi göz alıcı kuşlardan biri. Yani nadir ama beğenilen, hayranlıkla incelenen bir kuş.

Ben hangisiyim?

Kuş olmak insan olmaktan daha mı iyi acaba? İnsanlığa hayıflanmak ve kaçabilmek, ağaçların, yeşilliklerin arasına sığınabilmeyi başarmak, dalların, yaprakların arasına saklanmak, bir minik yuvada ailece yaşayabilmek ve yavru büyütmek, Allah'ın verdikleriyle yaşamaya çalışmak ve günü gelince ölmek... Sade ve doğal olarak, zorlamadan, zorlanmadan, zorla bir şeyler yaptırılmadan yaşayabilmek... İstedığın zaman kaçabilmek ve uzaklaşabilmek, hayatından taviz vermeye ihtiyaç duymadan yaşayabilmek.

Kuş olamasak bile, bir uçağa binerek kuş gibi olmayı denemek, ne kadar önemsiz ve değersiz şeylerle ömür tükettiğimizi anlamaya çalışmak gerek.

Biraz kendimizle konuşmaya ihtiyacımız var.

Hayatı anlamak için, sürekli uçmak veya kuş olmaya çalışmak mı lazım?

Ya kuş olduğumuzda (olabilseydik eğer) her şeyi kanıksar ve bu sefer de başka bir şey olmanın peşine mi düşerdik?

Belki bizim derdimiz kuş olamadığımız ve olayları bütün ve açıklıkla göremediğimiz değil, her şeyi kanıksamış olmamız, sonra da ayrıntılarda boğulmamızdır.

GİTMEK

İnsanlar yüreklerini sıkı tutmalıdırlar. Çünkü gitmesine izin verirlerse çok geçmeden akılları da peşlerinden gider.

Nietzsche

Nereye?

Ne kadar sık kullandığımız bu kelimenin karşılığında ne kadar çok cevap var. Bilinen sıradan yerlere... İşe, alış-verişe, toplantıya, gezmeye, tatile, uyumaya, çalışmaya, mutfağa...

Ya vazgeçip, her şeye veda edip, yaşadıklarımızı ve olanları geride bırakıp, alıp başımızı gitmeyi istemek... Canı sıkıldığı, artık baş edemez hâle geldiği zaman annelerimizin bize söylediği sözlerden biri olan bu cümle, bizim için şimdi ne ifade ediyor?

Nereye?

Bunu düşündüğümüz anda nereye gitmeyi arzu ediyoruz? Bu sıradan bir istek, düşünce ve yapamayacağımız bir şey mi? Gerçekleştirebiliyor muyuz veya bunu yapabilen var mı?

Ya yanımıza ne alıp gideceğiz? Hatıralarımızı, üzüntülerimizi, acılarımızı, gözyaşlarımızı... Bunları bırakmak mümkün mü? Unutup her şeyi yola çıkmak kolay mı?

Bavulumuza ne koyarız? Bir dolu gereksiz, her yerde bulunabilecek ve eskiyince atılabilecek cinsten olan eşyalarımızı ya da... Fotoğraflarımızı, bize bir şeyleri anlatan renkleri, kokuları, hatırası olan kulpu kırık bir fincanı, kenarı eskimiş bir eşarbi, bir çocukluk kazağı, bir eski

oyuncağı, kurutulmuş bir çiçek ya da yaprağı... Yazılmış mektupları, bize bizi anlatan bir kitabı ya da biri tarafından verilmiş bir hediyeyi...

Bize her zaman sorulan “İssız bir adaya düşecek olsanız yanınıza ne alırdınız?” sorusu gibi bir soru sorulsa, “Yanımıza hatıra veya değeri olan, anısı olan üç şey alın.” denilse... Hangi hatıra diğerinden daha az veya daha çok önemlidir? Bizi biz yapan onca şey arasından, bizi bugünlere ve bu ruh hâlimizle taşıyan onca hatıra arasından neyi alırız yanımıza?

İnsan alıp başını gidince başıyla beraber yüreğini de, hatıralarını da, yaşadıklarını da alıp gider. Her şey eskisi gibidir aslında, üstüne bir de özlem eklenir. Yaptığı sadece içinde bulunduğu, çaresiz hissettiği ortamdan ve işlerden, sorunlardan bir süre için kaçmaktır. Temelli bırakamaz hiçbir şeyi. Dönmemek üzere yola çıksa da onlar yanında veya kafasının bir köşesinde hep kalır.

Gitmenin bir iyi tarafı uzaktayken meselelerin bizim düşündüğümüz kadar karmaşık olmadığını, basit bakılınca basit bir şekilde de çözülebileceğini fark etmektir. Önemli sandıklarımızın önemli olmadığını, hiçbir şeye değmediğini, bizim gözümüzde kendilerini büyüttüklerini anlamamızdır. Eğer bunu düşünüp fark ettiysek, önemli olmayanları üstümüzden atmaya kararlı olarak dönmeyi isteyip öyle geri geldiysek gitmek güzel olur.

Bir de gittiğinde insan bir şeyi daha anlar. Sahip olduğu ne çok güzel şeyin olduğu ve bunların değerini onlarla beraberken anlamadığını... “Derya içredir, deryayı bilmezler.” gibi.

...

Ruh burada olduktan sonra bedeni başka diyarlara sürüklemenin ne anlamı var?

...

Ben bunları yazarken bir şarkı takılıp duruyor dilime,
Cem Karaca'dan.

*“Sen de başını alıp gitme ne olur,
Ne olur tut ellerimi.”*

KIZMAK

Nüvit Karaoğlu “Kırtasiyeciyeye kızıyorum.”* diyor. “Bana hep yazmayan kalemler sattığı için. Güzel şiirler, romanlar, hikâyeler yazmıyor sattığın kalemler.” Ve beddua ediyor ona.

Ben de kızıyorum. Boyumu uzatmayan süte, beni mankenler gibi güzel yapmayan makyaj malzemelerine ve kıyafetlere, saçlarımı dalga dalga omuzlarıma dökmeyen şampuanlara.

Beni en ulaşılmaz âşık yapmayanlara, en güzel aşk şarkılarını dillendirmeyen şarkılara, hep serin ve mis kokulu esmeyen rüzgâra.

Hep açmayan çiçeğe ve kuruyan ağaçlara, bahçeme uğramayan kuşlara, serinletmeyen sulara.

Onları çok severek yediğim için kilo aldırان yiyecek-
lere, meyvelere.

Okuduktan sonra en âlim, en zeki, en akıllı yapmayan
kitaplara ve dergilere.

Çiğ içince sesimi güzelleştirmeyen yumurtaya.

Ben aslında kendime kızıyorum hep.

Bunlara kandığım ve medet umduğum için kafama
kızıyorum.

* Kurgan Edebiyat, 2017 Mayıs- Haziran, Günlüklerimden, s. 49

Ben hep kendime kızıyorum.
Hayatı boş vermediğim, ciddiye aldığım için her şeyi.
Olduğu gibi kabullenemediğime...

2017 Temmuz

KEŞKE

Ne anlamı var bu kelimenin? Belki hiç olmamalı sözlüklerde. Akılsızlık, hata, pişmanlık kokan bir anlama sahip.

Oysa... Bu olanların, verilen kararların olduğu o zaman dilimi, o zamanki imkanlarla, o zamanki şartlarla, o zamanki bilgi, o zamanki akıl ile, o zamanki mecburiyetlerle verilen en iyi karardı muhtemelen. Bugünkü şartlara göre değil. Karar verildi, yaşandı ve bitti.

Daha önemlisi, o kararı verirken neticesi Allah'ın bize verdiği bir kaderdi belki de. Bilemediđimiz, bilemeyeceğimiz, cevabı olmayan bir soru.

Belki de... O keşke denilen durumun sonrasında birçok iyi şey gerçekleşti. Salt bir olaya bağlı olarak verilen pişmanlık kararının ne anlamı var? Bir bütün olarak karar verebiliyor muyuz? Olan her şey ve ona bağlı olarak ortaya çıkan her şey için. Keşkenin sonuçları bir an için değil, bütün bir sürece bakılarak verilebilecek bir karar olarak kabul edilmeli.

“Keşke bu mesleği seçmeseydim. Bu evi almasaydım, bu seyahate çıkmasaydım.” O zaman bu arkadaşların olmayacaktı, belki bu kızla ya da erkekle tanışmayacak ve bu aileye sahip olmayacaktın. Belki bu şehirde olmayacaktın. Belki... Belki...

Unutmalı bu kelimeyi. Hatta hafızadan silmeli, sözlüklerden de çıkarmalı hemen.

TÜKENMEK

Tükenmez kalem gibi tükenmek...
Bitmez sanılan kalem, en ihtiyaç olduğu anda biter.
Arzulanan ümitler, heyecanlar da...
Ruhlarımızdaki heves de öyle bitiyor.
Hayat bizi yonttukça, yaş ilerledikçe, kavak yellerinin
yerini tayfunlar alınca...
Posa gibi ortada kalacağız bir gün.
Bugün dahi...
Posa olmadığımız ne malûm?

DOKUNMAK

İnsana dokunmak güzeldir. İlaç gibi gelir.

Büyüklerin elini, küçüklerin gözünü öpmek ya da başını okşamak, dostun sırtını sıvazlamak, omuzuna kolunu atmak, dizine yatırmak, göğsüne bastırmak...

Yeni doğan bebek için bilimsel yazılar ve araştırmalar, “Doğrudan anneye verin; ten tene temas, bebek ve anne için iyileştirici olur” diyorlar. Ten tene temas... Duyguların aracısız olarak ruhtan ruha akması... Sırtına almak, kucağında taşımak, gece yanına yaklaşıp dokunmak, yüzünü sevmek ve nefeslerini saymak bebeklerin, evlatların, çocukların... Ne güzeldir.

Bir hastanın elini tutmak, bir insana el uzatıp bir hendeden atlamasına yardım etmek, kendi eliyle bir yiyeceği sevdiği insanın ağzına vermek...

Gözlerin içine bakarak ruha dokunmak...

Ezgilerle ruha dokunmak...

Dertlere dokunmak, yarasına dokunmak, hatta kanatmak, deşmek ama üstündeki iltihabı temizleyerek merhem olacak sözler söylemek, teselli etmek, yol göstermek de bir çeşit ruh dokunuşudur.

Dokunmak, meseleye parmak basmak da var. Kimsenin cesaret edemediği konuları ortaya dökmek ve “Artık bu konunun konuşulup halledilme zamanı geldi.” demek de... Bu bile güzel bir dokunmadır. Sürünmesin dertler, kansere dönüşmesin, kangren olmasın diye.

Dokunmanın kötüsü ise çocuk bedenine dokunmaktır, kadın bedenine izinsiz dokunmadır. Başkasının evine, eş-